Diplomová práce - posudek vedoucího

Název: Reflektující proces očima reflektujícího

Autor práce: Bc. Martin Novák

Vedoucí práce: Pavel Nepustil, Ph.D.

Oponent: Prof. Ivo Čermák

Návrh hodnocení: A

Celkové hodnocení

Diplomová práce Martina Nováka má velký potenciál stát se nejen jednou ze splněných podmínek studia, ale také široce čteným a sdíleným materiálem pro odborníky z praxe i výzkumu. Autor od začátku přistupoval k práci s velkou samostatností, odpovědností a pečlivostí. Zvažoval téma nejen v souvislosti s vhodností pro výzkum, ale také s vhodností pro praxi. Moje úloha byla ryze konzultační a podpůrná, s veškerými návrhy týkající se tématu, designu výzkumu a způsobu psaní přišel sám autor. Práce navíc vznikala jako součást společného projektu s dvěma dalšími diplomantkami, které přistoupily ke stejnému tématu z jiných úhlů pohledu. Tento sdílený proces považuji za jedinečné řešení problému osamělosti při psaní závěrečné práce, se kterým se musí potýkat každý student v této fázi studia.

Po metodologické stránce autor volil mezi autoetnografií a kolektivní biografií, přičemž svoje rozhodnutí pro autoetnografii vysvětluje na straně 34. Jakkoliv se nejedná o široce používanou výzkumnou metodu, na katedře psychologie FSS již vzniklo několik velice kvalitních a dobře hodnocených prací v této perspektivě a Martin Novák tak má na koho navazovat.

Práce je kompaktní, čtivá a pečlivě zpracovaná od začátku do konce. V úvodu je čtenáři velice srozumitelně vysvětlen záměr práce, a také její pojetí, které je pro akademické prostředí netradiční, nicméně naopak velice vstřícné pro čtenáře z řad praktiků. Autor představuje tři hlasy (vypravěče, metodologa, reflektujícího), jimiž promlouvá a jež činí práci velice mnohovrstevnatou. Zároveň se tak odklání od představy, kterou může metoda autoetnografie vyvolávat – představy jednohlasého, subjektivního počinu – a od začátku nabízí perspektivu nevyhnutelnosti dialogu (horizontálního i vertikálního).

Velice si vážím toho, že Martin Novák v první části komplexně zpracoval téma reflektujících týmů s využitím nejnovějších zdrojů. S vynikající stylistickou obratností se vypořádal s problémem nesnadného filozofického a teoretického rámce a nabídnul i velice praktická vodítka pro samotnou práci reflektujícího týmu v oblasti psychoterapie. Nejdůležitějšími zdroji jsou pro něj kolaborativní a dialogická perspektiva a

především potom práce Toma Andersena. Tato část sama o sobě je vynikajícím materiálem pro vzdělávání v psychoterapeutické praxi. Navíc vytváří velice dobré zarámování jeho výzkumu.

Zformulování výzkumné otázky „Jaká je má zkušenost coby člena reflektujícího týmu?" je dosti široké, ale pro tak otevřenou metodu jako je autoetnografie vhodné. Autor v textu odhaluje další otázky, které se vynořovaly až v průběhu zkoumání.

V metodologické části popisuje autor některá dilemata, kterým čelil a zdůvodňuje volby, které dělal. Zde mi z hlediska celkového výsledku chybí konkrétnější představení způsobu, jak vznikaly jeho poznámky „z terénu", jeho výzkumný deník. Problém zapisování jeho zkušenosti potom tématizuje v dalších částech. Kromě jiného také uvádí, že lepšího zpřítomnění své zkušenosti dosahoval v dialogu s druhými, čímž nabízí poněkud jiný pohled na autoetnografii než většina podobných prací.

Ještě před samotným zachycením vlastní zkušenosti jako člena reflektujících týmů uvádí autor čtenáře vypravěčským stylem detailněji do kontextu celého procesu tvorby práce. Zachycuje prostředí dialogicky výzkumných setkávání, které sám organizoval, síť brněnských terapeutů nabízejících možnost účasti v reflektujících týmech a skupinu studentů rozvíjejících myšlenku reflektujících týmů, jejíž byl součástí. Nakonec nabízí dialog se svými kolegyněmi, Petrou a Lucií, o roli člena reflektujícího týmu.

Vlastní zkušenost jako účastníka konkrétních sezení s reflektujícím týmem představuje autor na stranách 55-66. Nabízí velice zajímavou reflexi své zkušenosti a všímá si jejích různých rovin, čtenáři zde však může chybět ještě větší vhled do přímé zkušenosti reflektujícího, nezatížené množstvím interpretací. Autor se tomuto problému věnuje na jiných místech textu, upozorňuje na ne zcela očekávanou problematičnost retrospektivního záznamu zkušenosti, byť okamžitě po skončeném sezení.

Obrovskou přednost této diplomové práce vidím v diskusi, resp. závěrečné reflexi. Části, kterou mnozí diplomanti pro nedostatek času odbývají, věnuje deset stran a nabízí fiktivní dialog tří postav. Toto kreativní provedení naprosto splňuje požadavky na kritickou reflexi provedeného výzkumu, a zároveň je velice čtivé.

Závěr: Práci hodnotím jako vysoce nadprůměrnou a jedinečnou. Cenné jsou jak teoretické kapitoly, tak autentický popis autorovy zkušenosti nejen s reflektujícími týmy, ale také s celým procesem vznikání diplomové práce. Vážím si jeho pečlivosti, otevřenosti, schopnosti reflexe a umění zformulovat poměrně složité myšlenky a koncepty do velice srozumitelného jazyka. Velice také oceňuji to, že autor odkrývá řadu dilemat a pochybností, které jeho práci provázely, a naznačuje, že celý výzkum byl pro něj učícím a obohacujícím procesem, kdy řadu kroků by příště zvážil jinak. Takto provedená diplomová práce je pro mě ukázkou toho, jak lze psaní diplomové

práce využít pro svůj profesní i osobní rozvoj a navíc nabídnout akademické i profesní obci vysoce inspirativní a cenný materiál.

Celkově práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení A

Dne 9.6.2015 Autor